

Fietstocht Via Traiana: Route 1 Tüddern – Putbroek

Een Romeinse weg beleven tussen Tüddern (D) en Reuver

Zo'n 2000 jaar geleden werd er in het Romeinse Rijk door de Romeinen een enorm wegenstelsel aangelegd van zo'n 80.000 km. Eén van deze wegen is de Via Traiana. Deze weg, aangelegd rond het midden van de 1ste eeuw na Chr., verbond de Romeinse stad Colonia Ulpia Traiana (Xanten) met Heerlen en Maastricht en was van grote militaire en economische betekenis. Daar deze weg het huidige werkgebied van de heemkundekring Echter Landj, heemkundevereniging Roerstreek en heemkundevereniging Maas- en Swalmdal doorkruiste, hebben de archeologische werkgroepen van deze verenigingen een samenwerkingsverband opgericht onder de naam Via Traiana. Het doel van Via Traiana is om het mogelijke tracé te verkennen en te onderzoeken. Over de route van de weg zijn namelijk veel meningsverschillen en is er veel discussie. De exacte route is helaas grotendeels nog onzeker.

Deze fietstocht is gemaakt ter gelegenheid van de Nationale Archeologiedagen 2022 en biedt fietsers een mooie gelegenheid kennis te maken met deze weg. Natuurlijk is de oorspronkelijke Romeinse weg na een paar duizend jaar grotendeels verdwenen of ligt deze onder een asfaltweg. Op sommige plaatsen is deze echter nog enigszins intact. Hier en daar gaat de fietsroute zelfs nog letterlijk over deze weg.

De fietstocht, bestaande uit drie fietsroutes (lussen), ligt tussen het Romeinse Teudurum (Tüddern) en de Witte Steen in Reuver. Elke fietsroute voert van zuid naar noord zoveel mogelijk langs het vermoedelijke tracé van de Romeinse weg. Terug naar het startpunt voert de fietstocht langs mooie en historische bezienswaardigheden. Het eindpunt van fietsroute 1 sluit aan op het startpunt van fietsroute 2, en het eindpunt van fietsroute 2 sluit aan op het startpunt van fietsroute 3.

De drie fietsroutes zijn:

1. Tüddern (Duitsland) - Putbroek (Echt) - Tüddern, 35 km
2. Putbroek - Thuserhof (Asenray) - Putbroek, 34 km
3. Thuserhof - de Witte Steen (Reuver) - Thuserhof, 33 km

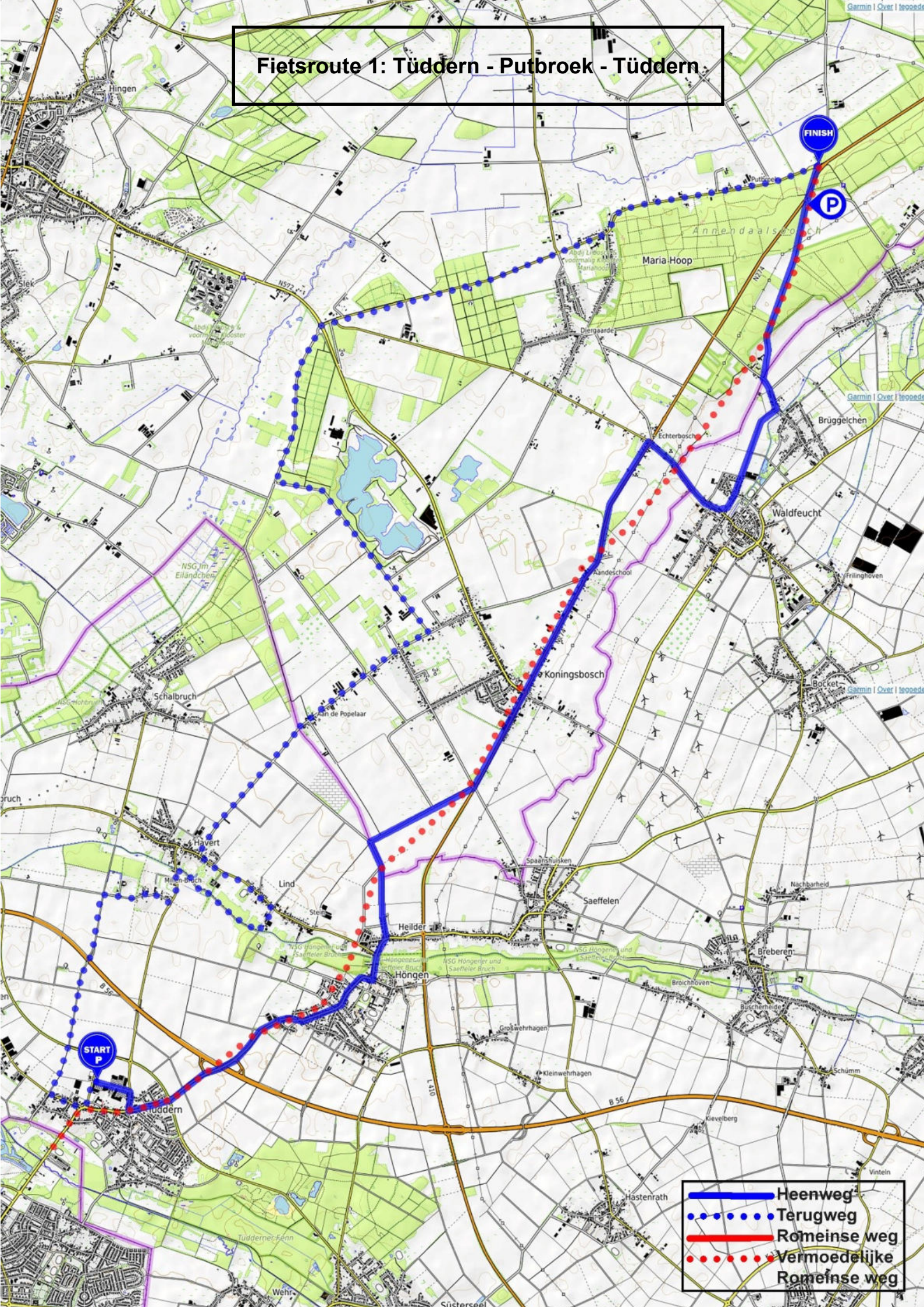
Pak de fiets en verken de Romeinse weg!

Over deze routebeschrijving:

De routebeschrijving staat in de linker kolom ([blauw](#)). Tussen de tekst staan de belangrijkste Romeinse vondsten vermeld rondom het vermoedelijke tracé van de Romeinse weg (*zwart cursief*). In de rechterkolom worden enkele wetenswaardigheden genoemd.

Houd de geldende verkeersregels in acht. Fietsen is op eigen risico.

Fietsroute 1: Tüddern - Putbroek - Tüddern

- Heenweg
- Terugweg
- Romeinse weg
- Vermoedelijke Romeinse weg

Route 1: Van Tüddern naar Putbroek

Het startpunt is bij de Westzipfelhalle (In der Fummer 9, 52538 Tüddern-Selfkant). Er is daar gelegenheid om te parkeren.

Neem na het verlaten van de parkeerplaats de weg langs de winkels van de Nahversorgung Tüddern en ga bij de Rewe rechtsaf (Am Rathaus) naar de tankstations. Ga aldaar linksaf over de Sittarder Straße (L228) in de richting van Höngen.

Neem verderop het fietspad langs de L228. Op de brug over de B56 kan men van het uitzicht genieten. Te Höngen verandert de naam van de weg in Heerstraße.

De naam Heerstraße is mogelijk afgeleid van de Romeinse heerbaan. Te Höngen-Bird zijn Romeinse vondsten bekend. Nabij de grensovergang (aan de Prinsenbaan) werden in 1935 de resten van een Romeinse hoeve vermoed.

Ga bij Gasthof Peters verder over de weg Am Saeffelbach. Neem de brug over de Saeffeler Bach naar Heilder. Vervolg de weg over de Selfkantstraße. Deze weg loopt iets omhoog. Ga vervolgens linksaf over An der Mühle. Passeer langs de weg de grenspalen 321 en 320.

Ga bij grenspaal 319, alwaar men een prachtig uitzicht heeft over het Maasdal in het zuiden, rechtsaf naar Nederland over de Heugenderweg / Majoorweg. Steek over bij het kruispunt met de N274 (Traktaatweg) en neem het fietspad aan de rechterzijde van de N274 in de richting van Koningsbosch over de Prinsenbaan. Volg de Prinsenbaan geheel door Koningsbosch tot aan het kruispunt met de Waldfeuchterbaan te Echterbosch en ga aldaar rechtsaf naar Waldfeucht.

Tussen Koningsbosch en Echterbosch is nabij het sportcomplex van voetbalvereniging Conventus een Romeins grafveld gevonden.

Teuderion

De oudste vermelding in de Romeinse tijd van het huidige Tüddern als 'Teuderion' is van 150 na Chr. door de Alexandrijnse geograaf Ptolemaeus. De statio wordt als Teudurum genoemd in het Itinerarium provinciarum van Antonini Augusti. Dat is een Romeinse reisgids uit de derde eeuw na Christus, in welke zeventien reisroutes zijn beschreven. Tüddern was een civiele nederzetting of vicus aan de Romeinse heerbaan van Heerlen naar Xanten.

De Römersiedlung van Tüddern

Volgens huidige inzichten lag de Romeinse Siedlung, met een grootte van ca. 600 x 400 meter, ten westen van het huidige Tüddern aan een nevenweg van de heerbaan. Op grond van vondsten wordt de nederzetting gedateerd tussen ca. 50 en 360 na Chr. De Römersiedlung is als het ware een grondmonument, omdat het grondstuk verder onbebouwd is gebleven.

Bruggen over de Rodebach

Tussen Tüddern en Sittard stroomt de Rodebach door een moerassig broek. In 1866 vond men in dit moeras de resten van een Romeinse knuppeldam (bestaande uit dikke planken van eikenhout) met een lengte van 1250 meter en een breedte van ongeveer 3 meter.

Rond WO2 werd ten zuidoosten van Tüddern, tijdens de kanalisatie van de Rodebach, over een lengte van 350 meter een Romeinse weg blootgelegd met een breedte van 7,4 meter. Deze wordt als een nevenstraat geclassificeerd. In 1982 vond men bij baggerwerkzaamheden ten westen van Tüddern in het moeras nog een Romeinse beekovergang en wel met een breedte van zeker 8 meter.

Terra Sigillata

In 2017 werd in het verlengde van deze beekovergang verderop in het veld tussen Tüddern en Millen een Romeinse weg aangetroffen. Langs deze weg werden resten van gebouwen en talloze aardewerkscherven gevonden, die voorzien waren van Romeinse stempels.

Na het passeren van het grenskantoor komt men uit te Waldfeucht in Duitsland op de Brabanter Straße. Neem de 2e weg linksaf (Roermonder Straße) en ga over deze weg alsmaar rechtdoor tot in Brüggelchen, alwaar de straatnaam overgaat in Schildacker.

Ga op het einde van de weg linksaf over de Dorfstraße. Laat even verderop de Haarener Straße rechts liggen en ga rechtdoor over het smalle weggetje naar Nederland. Net voor de huizen van de buurtschap Kemptien aan de Breukelderveestraat gaat het rechtsaf over de oude 'weg van Roermond naar Waldfeucht.'

De Roermonder Straße en de Vuchterstaat maakten vroeger deel uit van de weg met de naam 'weg van Roermond naar Waldfeucht.'

Na enkele honderden meters wordt dit een onverharde weg. Volg deze alsmaar rechtdoor tot aan de verharde splitsing van de Waldfeuchterweg aan de Echterboschbaan (N274).

In Maria Hoop/ Diergaarde werden nabij de Echterboschbaan in 1989 de resten van een Romeins grafveld en een mogelijke nederzetting aangetroffen.

Een amateurarcheoloog van de HVR vond te Putbroek een munt (sestertius) met keizer Trajanus (103-111 na Chr.) als ruiter.

Hier is het eindpunt van fietsroute 1 aan de Waldfeuchterweg te Putbroek (gemeente Echt-Susteren). De lengte van de heenweg bedraagt 14,8 km.

De fietsroute 1 gaat vanaf dit punt terug van Putbroek naar Tüddern (19,9 km).

Het is ook mogelijk om vanaf dit punt te starten met fietsroute 2 van Putbroek naar Thuserhof.

Romeinse muntvondsten van Tüddern

Een verzameling van meer dan 500 Romeinse munten bevindt zich in het Kreismuseum te Heinsberg. Van de 133 dateerbare munten stammen er 102 van 96-192 na Chr., 19 stuks uit de tijd van 69-96 en 10 stuks zijn nog ouder. Een opmerkelijke vondst is een bronzen munt van keizer Magnentius (350-353), vanwege een verwijzing met alpha en omega naar het Christendom.

Romeinse grafvelden van Tüddern

Rond 1900 werd in de dorpskern een Romeins grafveld gevonden. Ten westen - nabij de Siedlung- zijn ook Romeinse brandgraven bekend. In 2021 werden daar brandgraven opgegraven in welke keramische potten en een munt van keizer Marcus Aurelius (161-180) werden gevonden. De graven lagen langs de resten van een in noordelijke richting lopende Romeinse weg van circa 2 meter breed.

Foto: Sestertius munt gevonden nabij Putbroek (bron: Huub Schmitz)

Terug van Putbroek naar Tüddern

Ga vanaf het eindpunt van fietsroute 1 richting fietsknooppunt 68. Steek de N274 over en ga rechtsaf over het fietspad. Ga daarna meteen linksaf over de Annendaalderweg naar Putbroek en Maria Hoop. Bij de driesprong te Maria Hoop gaat het rechtdoor verder over de Annendaalderweg.

Aan de Annendaalderweg te Maria Hoop zijn verschillende raatakkers bekend. Een raatakker is een kleine min of meer vierkante of rechthoekige akker, die tot in de Romeinse tijd werd gebruikt voor verbouw van primitieve graansoorten, zoals emmertarwe en spelt.

Volg de richting van fietsknooppunt 72 tot aan de rotonde bij Sevriens Trucks (aan de Pepinusbrug). Ga bij de rotonde rechtdoor (richting fietsknooppunt 22) over de weg Bos en Broek langs de bosrand. Ga linksaf bij fietsknooppunt 22 bij de splitsing met de Saeffelderstraat.

Aan de Saeffelderstraat werd in 1935 een Romeinse begraafplaats blootgelegd. Tussen de scherven van kommen en urnen werd tevens een gouden munt van omstreeks 300 gevonden.

Volg hier de richting van fietsknooppunt 1. Ga bij de afslag met de Krimweg rechtdoor naar Koningsbosch tot aan de splitsing met de Molenweg (Duits knooppunt 53). Ga daar rechtsaf. Bij het kapelletje naast het kruispunt met de Koestraat gaat het alsmaar rechtdoor over de Molenweg. Ga na het passeren van grenspaal 317 verder over de Duitse Mühlenweg (richting Duits knooppunt 43) tot in Havert.

Ga in Havert bij de splitsing met de Hauptstraße linksaf in de richting van Lind en Stein over het fietspad aan de linkerzijde van de straat. Ga bij de Maria kapel Stein rechtsaf over de Burgstraße. Het laatste stukje is onverhard. Neem het bruggetje over de Saeffeler Bach.

Het moeras langs de hoogrand

De Annendaalderweg te Putbroek loopt over de rand van een hoogte langs een drassig gebied. Dat drassig gebied strekt zich uit van Putbroek, Echterbroek, Pepinusbroek, Haeselaarsbroek, Hohbruch, Schalbruch, Isenbruch, Millenerbruch, Schwienswei tot aan het Tüddener Fenn langs de Rodebach. Dit uitgestrekt moerassig gebied zorgde wellicht voor een natuurlijke barrière en zo tot bescherming van de vicus Tüddern tegen aanvallen vanuit het zuiden en westen.

Foto: Zicht op het drassige Hohbruch nabij Schalbruch (bron: Jos Loete)

De Saeffeler Bach

De Saeffeler Bach is een waterloop door de Duitse Selfkant, die uitmondt in de Rodebach. Saeffel is afgeleid van het woord zavel, de naam van een minerale, leemhoudende (rode) zandgrond, van welke wellicht ook potten en dakpannen konden worden gebakken. De plaatsnaam Saeffelen en de regionaam Selfkant zijn er van afgeleid. De Saeffeler Bach zorgde wellicht voor natuurlijke bescherming van de vicus Tüddern in het noorden.

Langs de Saeffeler Bach liggen meerdere oude historische boerderijen, zoals Gut Wammen en Gut Burg. Bij Millen-Bruch ligt eveneens aan de Saeffeler Bach de hoeve Alfens, die ooit toebehoorde aan een grootgrondbezitter de baron Plevits d'Alfens.

Romeinse resten in de kerk van Millen

In de buitenmuren van de St. Nikolaas kerk te Millen zijn materialen afkomstig van Romeinse gebouwen verwerkt, zoals stenen, een grafsteenfragment met inscriptie en ronde sokkelresten.

Ga daarna meteen rechtsaf langs de Saeffeler Bach tot aan fietsknooppunt 43. Steek de straat Sandkoul over en ga dan linksaf over het fietspad in de richting van fietsknooppunt 41. Ga daarna rechtsaf bij Millen-Bruch over de Plevitz Straße en volg bij hoeve Alfens fietsknooppunt route 41 door linksaf te slaan naar Tüddern. Op de hoge brug over de B56 heeft men een prachtig uitzicht. Volg de weg en steek verderop rechtdoor de grote straat over naar het weggetje met de naam Zur Römersiedlung.

Ga bij de splitsing in de bebouwde kom van Tüddern linksaf over de Millener Weg. Ga bij de Sittarder Straße linksaf via de straat Zur Westzipfelhalle. Aan de rechterzijde ligt Nahversorgung Tüddern met de Westzipfelhalle aan In der Fummer. Hier eindigt de terugweg (19,9 km) van fietsroute 1 Putbroek-Tüddern bij de Westzipfelhalle te Tüddern. De totale lengte van fietsroute 1 heen en terug bedraagt 34,7 km.

Foto: De achterzijde van de kerk te Millen. In de nok onder het beeld van St. Nikolaas zijn rode ronde Romeinse sokkelresten verwerkt (bron: Jos Loete).

Meer informatie over de Via Traiana, en de onderwerpen in de fietstocht, is te vinden in de jaarboeken en op de websites van de drie deelnemende heemkundeverenigingen. Voor een jaarlijkse contributie van € 20 per lid of € 23 per gezin wordt u lid van de heemkundekring Echter Landj en ontvangt u het tijdschrift en uitnodigingen voor de activiteiten.

Meld u aan op:

Aanmeldformulier - Echterlandj.nl